

PŘÍKLADY Z ROZHODOVACÍ PRAXE EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Prof . JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc. Pro
Evropské trestní právo 16.11.2022

CHARAKTERISTIKA ESLP

- ▶ Mezinárodní soud složený se stejného počtu soudců, jako je počet členských států RE, které ratifikovaly Úmluvu – 47 (ne všechny státy ratifikovaly protokoly)
- ▶ Musí být vyčerpány účinné prostředky nápravy na národní úrovni, 6 měsíců na podání (úplné) stížnosti
- ▶ Soudci nehájí zájmy konkrétního státu
- ▶ Návrh rozhodnutí připravuje Kancelář (právní referenti), rozhoduje samosoudce, 3 členný senát, velký senát
- ▶ 14. protokol zavádí rozhodování o odmítnutí stížnosti jedním soudcem, dále charakterizuje tzv. podstatnou újmu

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

- ▶ **Právní rámec** – Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP)
- ▶ Hlavní procesní záruky **spravedlivého trestního řízení** – čl. 6 odst.1 EÚLP
- ▶ **Právo na obhajobu** – čl. 6 odst.3 EÚLP
- ▶ Jde o práva minimální, výčet není vyčerpávající
- ▶ Cíl : je zajistit spravedlnost řízení jako celku
- ▶ Vztahuje se **na obviněného**, kde úloha obhájce fakticky začíná (lze však v ČR vztáhnout i na podezřelého mladistvého)

- ▶ **Čl. 6 odst. 3 EÚLP:** „Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato **minimální** práva:
- ▶ být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem **obvinění** proti němu;
- ▶ mít přiměřený čas a možnost k **přípravě** své obhajoby;
- ▶ **obhajovat se** osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují;
- ▶ **vyslýchat** nebo dát vyslýchat svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výsledků svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek, jako svědků proti sobě;
- ▶ mít bezplatnou pomoc **tlumočníka**, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.“

▶ Právo být seznámen s povahou a důvodem obvinění

- Osobní informace o tom, že je obviněn (Pélissier a Sassi v. Francie 1999)
- Písemně nebo ústně (Kamasinski v. Rakousko 1993)
- Za účelem přípravy obhajoby (Bricmont v. Belgie 1986)
- Definice skutku a jeho právní kvalifikace včetně jejich změn (Mattoccia v. Itálie 2000)
- Podobně při doručení obžaloby (Brozicek v. Itálie 1989).

▶ **Právo na přiměřený čas a možnost přípravy obhajoby**

- Částečně odstraňuje nevyváženost mezi oprávněními orgánů činných v trestním řízení a obviněným (Can v. Rakousko 1996)
- Oprávnění obviněného mají umožnit komplexní (přiměřený čas a obsah) obhajobu (Campbell a Fell v. Spojené království 1984)
- Právo obviněného seznámit se s výsledky vyšetřování (Jaspers v. Belgie 1981)

► Obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce

- Právo volby, zda sám nebo s pomocí obhájce(Godi v. Itálie 1984)
- Obviněný nemůže být nucen, aby se obhajoval sám (Tomasi v. Francie 1992, Pakelli v. Německo 1983, G. V. Spojené království 1983)
- Otázka svobody projevu obviněného (Brandstetter v. Rakousko 1981)
- Obhajoba je zaručena ve všech stadiích trestního řízení od okamžiku obvinění (Imbroscia v. Švýcarsko 1993, Quaranta v. Švýcarsko, John Murray a Averil v. Spojené království 1996 a 2000), včetně opravného řízení (Artico v. Itálie 1980)
- Právo na bezplatnou obhajobu (Benham v. Spojené království 1996)
- Zákaz vynucení doznání (Barbera et. Al. V. Španělsko 1988, Magee v. Spojené království 2000)

▶ Vyslýchat nebo dát vyslýchat svědky proti sobě

- Právo nechat předvolat a vyslechnout svědky (Vidal v. Belgie 1992)
- Právo na slyšení svědka v hlavním líčení (Kostovski v. Nizozemsko 1989, Delta v. Francie 1990)
- Za svědky se považují i spoluobviněný, znalec, tajný agent a poškozený (Bönisch v. Rakousko 1985, Luca v. Itálie 2001)
- Pravidla pro výslech anonymního svědka (Kostovski v. Nizozemsko 1989, Van Mechelen et al. V. Nizozemsko 1997, Kok. V. Nizozemsko 2000, Lüdi v. Švýcarsko 1992)

▶ **Právo na (bezplatnou) pomoc tlumočníka**

- Cílem je zabránit nerovnosti mezi obviněnými (Luedicke v. Německo 1978)
- Vztahuje se jen na obviněného nikoli na jeho obhájce (Komise X. v. Rakousko 1975)
- Práva se lze vzdát (Kamasinski v. Rakousko 1989)
- Vztahuje se na celé řízení i na styk obviněného s obhájcem(Luedicke v. Německo 1978, Kamasinski v. Rakousko 1989)